

РОЗДІЛ 1

1

Біллі Саммерс сидить у вестибюлі готелю й очікує на авто. Полудень п'ятниці. Хоча читає Біллі дайджест-комікс під назвою «Хлоп'ята й дівчата Арчі», роздумує він про Еміля Золя та його третій роман, проривну «Терезу Ракен». Він думає, що це вельми підхожа книжка для молодого чоловіка. Думає, що з нею Золя лише почав розробляти шахту, яка згодом обернеться йому глибокою й казковою жилою цінної руди. Думає, що Золя був — і залишається — кошмарною версією Чарльза Дікенса. Думає, що це могла б бути непогана тема для есе. Хоча сам він есе ніколи не писав.

Дві хвилини по дванадцятій двері відчиняються, і у вестибюль заходять двоє чоловіків. Один високий і з чорним волоссям, зачесаним у «помпадур», як у 50-х. Другий — коротун в окулярах. Обидва в костюмах. Усі Нікові пацани носять костюми. Біллі знає, що високий звідкись із заходу. Він з Ніком уже давно. Його звать Френк Макінтош. Через «помпу» дехто з Нікових називає його Френкі Елвіс або — оскільки ззаду в нього дрібна залисина — Лискучий Елвіс. Але позаочі. Другого Біллі не знає. Певно, місцевий.

Макінтош простягає руку. Біллі підводиться й потискає її.

— Здоров був, Біллі. Радий, давно не бачилися.

— І я радий, Френку.

— Це Полі Логан.

— Здоров, Полі. — Біллі ручкається з коротуном.

— Приємно познайомитися, Біллі.

Макінтош бере з руки Біллі «Арчі».

— Досі комікси читаєш, я так бачу.

— Ага, — відповідає Біллі. — Мені подобаються. Ті, що смішні. Деколи і з супергероями читаю, але вони мені не так заходять.

Макінтош прогортає сторінки й показує щось Полі.

— Глянь на цих малишок. Та на них навіть подрочити можна.

— Бетті й Вероніка, — пояснює Біллі, відбираючи комікс. — Вероніка — дівчина Арчі, а Бетті хотіла б бути на її місці.

— Ти й книжки читаєш? — запитує Логан.

— Іноді, коли маю довгі перельоти. І журнали також. Але більше комікси.

— Ясно, ясно, — каже Логан і підморгує Макінтошеві. Не надто непомітно, і Макінтош хмурніє, але Біллі цим не переймається.

— Готовий їхати? — питає Макінтош.

— Звісно.

Біллі ховає комікс у задню кишеню. Арчі та його грудасті дівки. І на цю тему есе так і проситься. Про розраду в стрижках і ставлення, які не міняються. Про Рівердейл¹ і те, як там зупинився час.

— То їдьмо, — каже Макінтош. — Нік чекає.

2

Макінтош за кермом. Логан каже, що сидітиме позаду, бо невисокий. Біллі очікує, що вони рушать на захід, бо саме

¹ *Riverdale* — вигадане місто, у якому відбувається дія згаданого коміксу.

там розташована фешенебельна частина цього міста, а Нік Маджарян любить жити на широку ногу, і вдома, і деінде. У готелях він не зупиняється. Але натомість вони їдуть на північний схід.

За дві милі від центру вони заїжджають у район, який Біллі видається місциною класу нижче середнього. Тричотири зірки — це все одно краще, ніж трейлерний парк, у якому він виріс, але це щось далеко не вишукане. Немає будинків із високими огорожами, тут їм не місце. Це район будинків «ранчо» на дрібних клаптиках трави, перед якими працюють розприскувачі. Будівлі здебільшого одноповерхові. Більшість добре доглянуті, але кілька варто було б підфарбувати, а газони деяких захоплює повзучий бур'ян. Біллі помічає один дім, у якому розбите вікно прикрито шматком картону. Перед іншим у садовому кріслі від «Костко» чи «Семз Клуб» сидить товстий чоловік у «бермудах» і майці-алкоголічці, п'є пиво й спостерігає, як вони їдуть. Уже протягом якогось часу можна сказати, що в Америці все добре, але, мабуть, невдовзі це зміниться. Біллі знає такі райони. Вони — барометри, і на цьому стрілка почала опускатися. Тутешні люди працюють на тих роботах, де потрібно відзначатися про початок і кінець робочого дня.

Макінтош заїжджає на під'їзну доріжку двоповерхового будинку з клаптиками газону. Будинок пофарбовано блякло-жовтим кольором. Нормальний, але не схожий на місце, де Нік Маджарян погодився б жити навіть кілька днів. Це житло радше підійшло б якомусь механікові чи працівникові нижньої ланки в аеропорту, що мешкає тут із дружиною, яка вирізає купони на знижки, та двома дітьми, щомісяця сплачує внески за іпотеку, а щочетверга грає в боулінг у якійсь «пивній» лізі¹.

¹ *Beer league* — аматорська спортивна ліга, створена суто для розваги.

Логан відчиняє для Біллі двері. Той кладе свого «Арчі» на приладову панель і виходить.

Макінтош веде його до ганку. Надворі спекотно, але все-редині працює кондиціонування. У короткому коридорі, що веде на кухню, стоїть Нік Маджарян. На ньому костюм, який коштує, мабуть, стільки ж, скільки місячний іпотечний внесок за цю хату. Рідке волосся причесане до голови, жодних помпадурів. Обличчя кругле, з «вегасівською» засмагою. Нік — чоловік кремезний, але коли притягує Біллі до себе, щоб обійняти, то випнуте черево здається твердим, як камінь.

— Біллі! — вигукує Нік і цілує його в обидві щоки. Гучні щедри цмоки. Усмішка на мільйон доларів. — Біллі, Біллі, мужик, наскільки ж приємно знову тебе бачити!

— І мені приємно, Ніку. — Він роззирається. — Ти переважно в якихось дорожчих місцях поживаєш. — Зупиняється. — Якщо тебе це не ображає, просто подумалося.

Нік сміється. У нього прекрасний і заразний сміх, що йде вкупі з широкою усмішкою. До нього приєднується Макінтош, а Логан усміхається.

— У мене на Вест-Сайді є місцинка. На тимчасово. Можна сказати, приглядаю за тим будинком, поки хазяїв нема. На передньому дворі фонтан. А посередині фонтану голий хлопчик, як же це називається...

Херувимчик, думає Біллі, але не каже. Просто собі всміхається.

— Ну, коротше, малий, що сщить у воду. Побачиш, я тобі покажу. А ця хата ні, не моя. Вона твоя. Якщо погодишся на діло.

3

Нік проводить йому екскурсію.

— Усі меблі вже є, — каже він так, наче продає будинок. Можливо, певним чином саме це й відбувається.

Тут є другий поверх, де три спальні й дві вбиральні, друга маленька, мабуть, дитяча. На першому поверсі — кухня, вітальня та їдальня, настільки тісна, що її радше можна назвати не кімнатою, а закутком. Більшу частину підвалу переробили на довгу килимовану кімнату з великим телевізором з одного боку й столом для пінг-понгу з іншого. Трекові світильники. Нік каже, що це ігрова, тут вони й сідають.

Макінтош запитує, чи не хочуть вони чогось випити. Каже, є содова, пиво, лимонад і чай із льодом.

— Мені «Арнольда Палмера»¹, — каже Нік. — Пів на пів. Льоду побільше.

Біллі каже, що йому того ж. Вони трохи балакають про те й се, доки не прибувають напої. Про погоду, як тут спекотно, на кордоні Півдня². Нік питає, як минула подорож. Біллі каже, що нормально, але не розповідає, звідки летів, а Нік не запитує. Нік каже, а Трамп же цей йобаний, і Біллі питає, а що ж із тим Трампом. Оце приблизно й усе, про що їм вдається поговорити, але це нормально, бо на той час із двома високими склянками на таці вже повертається Макінтош, а коли він виходить, Нік береться до справи.

— Коли я подзвонив твоєму Бакі, він сказав, що ти плануєш на пенсію.

— Та думаю над цим. Я вже довго працюю. Занадто довго.

— І то правда. Скільки тобі, між іншим?

— Сорок чотири.

— Займаєшся цим, відколи уніформу повісив, так?

— Десь так. — Він упевнений, що Нік усе це й так знає.

— Загалом десь скільки?

¹ *Arnold Palmer* — безалкогольний напій, суміш холодного чаю з лимонадом.

² Тобто у штаті, межа якого формує умовний кордон між колишніми рабовласницькими штатами Півдня і вільними штатами Півночі.

Біллі стенає плечима.

— Та точно не пам'ятаю.

Сімнадцять років. Вісімнадцять, якщо рахувати першого, того, що з гіпсом на руці.

— Бакі каже, ти можеш іще за одне діло взятися, якщо сума буде хороша.

Він чекає, доки Біллі запитає. Біллі не запитує, тож Нік продовжує.

— Тут сума дуже хороша. Можеш це виконати і решту життя на сонечку грітися. Піна коладу в гамаку попивати. — Він знову розпливається в широкій усмішці. — Два мільйони. П'ятсот тисяч одразу, решта після.

Біллі посвистує, і це не частина акторства, яке він вважає не акторством, а своїм «тупим я», для показу таким, як Нік, Френк і Полі. Це ніби пасок безпеки. Ти його пристібаєш не тому, що очікуєш потрапити в аварію, а тому, що ніколи не знаєш, на кого натрапиш на своїй смузі по той бік пагорба. Це також діє і на дорозі життя, де люди виляють навсібіч і на дорожній заставі заїжджають не в ту смугу.

— Чому аж стільки? — Найбільше, скільки він отримував за контракт, це сімдесят тищ. — Це ж не політик якийсь? Бо таким я не займаюся.

— Зовсім не політик.

— Це хтось поганий?

Нік сміється, хитає головою, тоді дивиться на Біллі зі справжнім захопленням.

— А в тебе завжди однакове запитання.

Біллі киває.

«Тупе я», може, і слугує лише для окозамилування, але оце вже правда: він бере замовлення лише на поганих людей. Так йому спиться вночі. Безперечно, він заробляє собі на життя, *працюючи* на поганих людей, але в цьому

Біллі моральної дилеми не бачить. У нього нема проблем із тим, щоб отримувати гроші від поганих людей, які бажають смерті іншим поганим людям. Фактично він себе вважає сміттярем зі зброєю.

— Це дуже погана особа.

— Окей...

— І два мільйони не мої. Я лише посередник, отримую з цього, так би мовити, плату за вербування. Не з твоїх грошей, моя сума окрема. — Нік нахиляється вперед, руки зімкнуті між стегон. Вираз обличчя в нього серйозний. Погляд не відривається від очей Біллі. — Ціль — професійний снайпер, як і ти. Тільки цей ніколи не питає, хороша там людина чи погана. Він на таку різницю не зважає. Якщо гроші добрі, береться за роботу. Наразі називатимемо його Джо. Років шість-сім тому цей Джо застрелив п'ятнадцятирічну дитину, що йшла до школи. Чи був той хлопчик поганою людиною? Ні. Мало того, відмінником був. Але хтось хотів таким чином відправити батькові малого послання. Малий і був тим посланням. А Джо — посильним.

Біллі загадується, чи ця історія правдива. Може, й ні, вона здається якоюсь казковою небиллицею, але водночас наче й правдивою.

— Хочеш, щоб я кільнув кілера. — Ніби прояснюючи це для себе в голові.

— Точно. Джо зараз у тюрязі в Лос-Анджелесі. Центральній чоловічій. Звинувачений у нападі й спробі зґвалтування. Оця спроба зґвалтування — це просто щось із чимсь, якщо ти не якась «мітушниця», то трохи смішно. Він сплутав якусь письменницю, що приїхала в Лос-Анджелес на конференцію, ще й письменницю-феміністку, з проституткою. Запропонував їй гроші — мабуть, грубувато, — а вона йому перцевим балончиком у морду.

Тоді він вибив їй зуб і вивихнув щелепу. Вона, певно, ще зайву сотню тисяч книжок завдяки цьому продала. Та вона б йому дякувати мала, а не в тюрму відправляти, хіба ні?

Біллі не відповідає.

— Та ну, блін, Біллі, ти прикинь. Мужик прикінчив бозна-скільки людей, деяких дуже навіть міцних, а тут його запшикала перцем якась бійщиця за права лесбух? Ну смішно ж.

Біллі символічно усміхається.

— Лос-Анджелес — на іншому боці країни.

— Так, але до того, як опинитися *там*, він був *тут*. Я не знаю, чому він був тут, та мені й однаково, але знаю, що він шукав, де б зіграти в покер, і хтось йому дав наводку. Бо, розумієш, наш дружок Джо вважає себе крупним гравцем. Одним словом, він програв купу грошей. А коли десь о п'ятій ранку переможець вийшов із гри, Джо вистрелив йому в живіт і забрав не лише свої, а взагалі *всі* гроші. Хтось спробував його зупинити, мабуть, інший дурень, що також грав із ними, але Джо і його стрельнув.

— Обох убив?

— Переможець помер у лікарні, але встиг перед тим указати на Джо. Другий хлопака вижив. Він також розповів про Джо. І знаєш що ще?

Біллі хитає головою.

— Записи камер спостереження. Розумієш, до чого це веде?

Біллі розуміє, цілком.

— Та не зовсім.

— У Каліфорнії він сидить за напад. Це залишиться. Спробу згвалтування, мабуть, відкинуть, він же не в провулок її затягнув. Блядь, та він запропонував їй *гроші*,

тому це просто домагання, окружний прокурор таким навіть не заморочуватиметься. З тим, що він уже відсидів, йому дадуть дев'яносто днів в окружній. Борг сплачено. Але *тут* у нього вбивство висить, а по цей бік Міссісіпі це сприймають дуже серйозно.

Біллі це знає. У червоних штатах¹ холоднокровних убивць швидко позбавляють страждань. Він нічого проти не має.

— А глянувши на записи камер, присяжні майже стовідсотково вирішать, що наш Джої заслуговує на ін'єкцію. Розумієш, так?

— Звісно.

— Вони з адвокатом намагаються скасувати екстрадицію, що не дивно. Що таке екстрадиція, знаєш, так?

— Звісно.

— Добре. Адвокат Джо бореться як може, і це не якийсь стерв'ятник. Він уже домігся відстрочки слухань на тридцять днів і за той період придумає ще якийсь спосіб тягнути час, але зрештою таки програє. А Джо в ізольованій камері, бо хтось спробував прирізати його фінкою. Наш Джої відібрав фінку й зламав тому зап'ясток, але якщо є один з фінкою, то таких і десяток набратися може.

— Банди? — запитує Біллі. — Може, «кріпи»?² Може, то вони на нього зуб точать?

Нік стенає плечима.

— Хто його знає? Наразі в Джо особисті апартаменти, він не жере з іншими кабанами, має пів години на день у дворі на самоті. *Крім того*, адвокат тим часом зв'язується з людьми. Дає зрозуміти, що наш Джої може багато

¹ Тобто штати, де виборці здебільшого віддають перевагу представникам Республіканської партії.

² *Crips* — найбільше й найжорстокіше об'єднання вуличних банд у США.

важливого розповісти, якщо йому не знімуть звинувачення у вбивстві.

— А це можливо? — Біллі не хочеться так думати, навіть якщо той, кого Джо вбив після покеру, був поганою людиною. — Обвинувачі можуть відмовитися від смертної кари або навіть змінити статтю на другий ступінь¹, щось таке?

— А непогано, Біллі. Принаймні ти на правильному шляху. Але з того, що я чув, Джо хоче, щоб з нього зняли повністю всі звинувачення. У нього, певно, добрі карти на руках.

— Думає, може обміняти щось на те, щоб вийти сухим з води.

— Каже чоловік, який сухим бозна-скільки разів виходив, — каже Нік і сміється.

Біллі — ні.

— Я ніколи не стріляв ні в кого лише тому, що програв гроші в покері. Я і в покер не граю. І ще не *краду*.

Нік бадьоро киває.

— Та я знаю, Біллі. Лише поганців. Я просто підйобую, та й усе. Ти попий.

Біллі потягує свій напій. Він роздумує. Два мільйони. За одне діло. І він думає: у чому ж пастка?

— Комусь, певно, дуже треба не дозволити тому Джо розповісти, що він знає.

Нік указує на нього пальцем, наче Біллі щойно показав неймовірну дедукцію.

— Усе правильно. Ну, коротше, зі мною зв'язався один місцевий, якщо погодишся на роботу, то зустрінешся з ним. Він сказав, що вони шукають професійного

¹ За законами США, навмисні вбивства діляться на першого ступеня (свідоме, заздалегідь продумане й скоєне зі злісним наміром) і другого ступеня (скоєне зі злісним наміром, проте не продумане заздалегідь).

снайпера, найкращого з кращих. Я думаю, це Біллі Саммерс, і справу, блядь, закрито.

— Ти хочеш, щоб я його прикінчив, але не в Лос-Анджелесі, а тут.

— Не я хочу. Я просто посередник, не забувай. Цього дехто інший хоче. Дехто з дуже глибокими кишнями.

— У чому заковика?

Нік вмикає посмішку. Він указує на Біллі пальцем іншої руки.

— Прямо до суті, так? Прямісінько, блядь, до суті. От тільки це не зовсім заковика. Або таки вона, залежить від того, що ти про це думаєш. Розумієш, питання в часі. Тобі доведеться пробути тут...

Він махає долонею, вказуючи на жовтий будиночок. А може, також на район, де той розташований, — як згодом дізнається Біллі, він називається Мідвуд. А може, й на все місто, на схід від Міссісіпі й одразу під лінією Мейсона—Діксона¹.

— ...досить довгий час.

4

Вони ще трохи балакають. Нік каже Біллі, що вже є визначена локація, тобто місце, звідки Біллі стрілятиме. Каже, що Біллі може не вирішувати, доки не побачить і не почує більше. Усе це йому розповість Кен Гофф. Він і є той місцевий. Нік каже, що сьогодні Кена немає в місті.

— Він знає, чим я користуюся?

Це не те саме, що погодитись, але вже великий крок у тому напрямку. Два мільйони здебільш за те, щоб просто

¹ *Mason—Dixon line* — демаркаційна лінія, що слугує кордоном між штатами Пенсильванія, Меріленд, Делавер і Західна Вірджинія.

сидіти на сраці рівно, а тоді раз вистрелити. Від такого важко відмовитися.

Нік киває.

— Окей, і коли я зустрінуся з тим Гоффом?

— Завтра. Сьогодні він задзвонить тобі в готель, скаже час і місце.

— Якщо я за це візьмуся, знадобиться якийсь прикриття, щоб пояснити, чому я тут.

— Усе вже продумано і просто шик. Ідея Джорджо. Ми розповімо тобі завтра ввечері, після того як зустрінешся з Гоффом.

Нік підводиться. Він простягає руку. Біллі потискає. Він уже раніше ручкався з Ніком, і йому це завжди не подобається, бо Нік — погана людина. Хоча важко його бодай трішечки не любити. Нік також професіонал, і його усмішка дійсно працює.

5

Полі Логан везе його назад у готель. Полі багато не говорить. Він запитує, чи не заважатиме Біллі радіо, і коли Біллі не заперече, вмикає станцію з софт-роком. У якийсь момент він каже:

— Логінз і Мессіна, от вони найкращі.

Окрім матюків у бік чоловіка, що підрізав його на Сідар-стріт, це всі його слова.

Біллі не зважає. Він роздумує про всі бачені фільми, в яких ідеться про грабіжників, що планують іще одне, останнє діло. Якщо нуар — це жанр, то «останнє діло» — піджанр. У фільмах останнє діло завжди йде шкереберть. Біллі не грабіжник, не працює на банду і не забобонний, але ця ідея з останнім ділом усе одно гризе його. Може, тому що сума настільки значна. Може, тому що він не знає,

хто й чому за все платить. Може, навіть через історію, яку йому розповів Нік, — про те, як ціль застрелила п'ятнадцятирічного відмінника.

— Ти залишишся? — запитує Полі, заїжджаючи на передній двір готелю. — Бо той Гофф дістане тобі потрібний інструмент. Я б і сам це зробив, але Нік сказав, що не треба.

Чи залишиться він?

— Не знаю. Напевно. — Виходячи з авто, замовкає. — Швидше за все.

6

У себе в кімнаті Біллі вмикає ноутбук. Він змінює позначку часу й перевіряє віртуальну приватну мережу, бо хаке-ри люблять готелі. Він може загулити окружні суди Лос-Анджелеса, інформація щодо слухань про екстрадицію має бути публічною, але є й простіші способи отримати те, що він хоче. А він хоче. Рональд Рейган правду казав, що треба довіряти, але й перевіряти.

Біллі відкриває сайт «Лос-Анджелес Таймс» і оплачує піврічну підписку. Він користується кредиткою, що належить вигаданій людині на ім'я Томас Гарді, бо Гарді — улюблений письменник Біллі. Принаймні в напрямі натуралізму. Закінчивши з цим, він шукає «письменниця-феміністка» і додає «спроба згвалтування». Знаходить з пів десятка новин, кожна наступна дедалі менша. Є фотографія тієї письменниці-феміністки, яка привабливо виглядає й має багато що сказати. Заявлений напад відбувся у дворі готелю «Бeverлі-Гіллз». У заявленого нападника виявили кілька документів на різні імена та кредитні картки. За даними «Таймс», його справжнє ім'я — Джоел Рендолф Аллен. Його вже звинувачували

в згвалтуванні у 2012 році в Массачусетсі, але тоді звинувачення зняли.

Отже, Джо був досить близько, думає Біллі.

Далі він відкриває сайт місцевої газети, знову за допомогою Томаса Гарді оплачує перегляд і шукає «жертва вбивства покер».

Новина про це є, і додана фотографія з камери безпеки досить викривальна. Якби відео було знято на годину раніше, світла не вистачило б, щоб побачити обличчя злочинця, але позначка часу внизу — 05:18. Сонце ще не піднялось, але вже світало, тож обличчя чоловіка, що стоїть у провулку, настільки чітке, наскільки потрібно прокуророві. Він тримає руку в кишені, чекає біля дверей із написом «ЗОНА ЗАВАНТАЖЕННЯ НЕ БЛОКУВАТИ», і якби Біллі був у суді присяжних, то, мабуть, суто на основі цього проголосував би за смертельну ін'єкцію. Тому що Біллі Саммерс — експерт у питанні продумування заздалегідь, і саме це він зараз бачить на екрані.

Остання новина в газеті Ред-Блаффа повідомляє, що Джоела Аллена заарештовано за іншими звинуваченнями в Лос-Анджелесі.

Біллі впевнений: Нік вважає, ніби він сприймає все за чисту монету. Як і всі, з ким Біллі працює стільки років, Нік вважає, що, як не брати до уваги чудові снайперські вміння, Біллі трохи тупуватий, може, навіть з якимись особливостями розвитку. Нік вірить «тупому я», бо Біллі докладає всіх зусиль, щоб не перегравати. Без роззявленого рота, скляних очей, очевидного недоумства. Комікс «Арчі» робить чудеса. Роман Золя, який він читає, глибоко у валізі. А якби хтось її обшукав і знайшов ту книжку? Біллі сказав би, що знайшов її в кишенці крісла в літаку й узяв собі, бо йому сподобалася дівчина на обкладинці.

Біллі думає, чи не пошукати інформацію про п'ятнадцятирічного відмінника, але даних недостатньо. Він може цілий день гуглити й нічого не знайти. А навіть якщо знайде, не буде певності, що це саме той п'ятнадцятирічний. Достатньо знати, що решта Нікової історії відповідає дійсності.

Він замовляє сандвіч і чайничок чаю. Коли замовлення приносять, Біллі сідає біля вікна, їсть і читає «Терезу Ракен». Думає, що це наче Джеймса М. Кейна схрестили з горор-коміксами «ІСі» з 1950-х. Після пізнього ланчу він лежить, завівши руки за голову й під подушку, насолоджуючись прихованою там прохолодою. Вона, як і молодість та краса, довго не триває. Він подивиться, що скаже цей Кен Гофф, і якщо це теж відповідає дійсності, мабуть, візьме діло. Чекати буде важко, йому це ніколи особливо не вдавалося (якось спробував дзен, але не продовжував), проте за два мільйони можна й почекати.

Біллі заплющує очі й засинає.

О сьомій того дня він вечеряє принесеною в номер їжею й дивиться на ноутбуку «Асфальтові джунглі». Це, звісно ж, стрічка про прокляте останнє діло. Дзвонить телефон. Це Кен Гофф. Він каже Біллі, де вони зустрінуться завтра вдень. Біллі не записує. Записувати різні речі може бути небезпечно, а в нього добра пам'ять.